

LITERATUUR

L5.2

Toneellezen doe je samen

Opdracht

Leerlingen lezen gezamenlijk toneelverhalen en maken daarna zelf een toneeltekst

Groep:	5
Vorbereiding:	30 minuten
KIJKEN:	15 minuten
MAKEN:	60 minuten
VERWOORDEN:	15 minuten

Literaire competenties:

personages - voortgezet technisch lezen - belevend voorlezen - creatief schrijven

Context

Toneellezen of Theaterlezen is een vorm van hardop lezen met rollen. De tekst is in dialoogvorm geschreven. De boeken laten door de vormgeving zien wanneer wie iets leest. Op deze manier kunnen leerlingen samen lezen op een interactieve manier. Het is voor iedereen een motiverende manier om samen te lezen, ook voor de zwakkere lezers.

Leerdoelen

Bedenk welk leerdoel je wilt benadrukken:

- De leerlingen herkennen diverse manieren om verhalen te vertellen en kan deze benoemen.
- De leerlingen hebben oog voor betekenisvolle verbanden binnen een verhaal, zoals tussen titel en verhaalinhoud, tussen naam van personage en zijn eigenschappen.

KIJKEN!

Benodigde materialen

Een aantal boeken geschikt voor toneellezen en op het juiste niveau van de klas.

Uitgeverij Zwijsen (toneellezen):

- *Inkie steelt de show* (E5) – Jolanda Horsten
- *Op kamp* (M5) – Jolanda Horsten
- *Sam in actie!* (E5) – Tamara Bos
- *Kijk uit voor die mammoet* (M5) – Marco Kunst
- *Storm en zijn schat* (M5) – Sanne de Bakker

Uitgeverij De Inktvis, Leesletters (theaterlezen):

- *Wat de boer zegt van zijn kippen* - Erik van Os en Elle van Lieshout
- *Knip Knap Knuis - sprookjes* - Liesbeth Mende
- *Kikkers, kikkers en nog meer kikkers* - Erik van Os en Elle van Lieshout
- *Ontsnapt! Theaterlezen over toen* - Marlies Verhelst en Ineke Kraijo

Meer informatie over toneellezen en theaterlezen: www.cultuurtrein.nl/links

Vorbereiding

Verzamel van (een) geschikte titel(s) voor de groep een aantal dezelfde boeken. Wellicht kan de bibliotheek helpen met het aanvragen hiervan. Er zijn 6 à 8 boeken nodig per groepje. Kies een boek voor de hele groep of juist verschillende titels én verschillende niveaugroepen.

Lessuggestie

- Introduceer het toneellezen door de gekozen titel te laten zien en kort iets over de inhoud te vertellen.
- Laat zien dat het boek voornamelijk uit dialoog bestaat en ieder personage een eigen karakter en dus eigen stem heeft.
- Leg daarnaast uit dat bij het voorlezen hiervan het karakter van het personage gelegd kan worden door te spelen met stemgebruik zónder dat het echt met een verdraaide stem gezegd wordt. Dat laatste is namelijk slecht voor de stembanden en niet nodig. De kunst is nu juist om het belevend voor te lezen met je eigen stem. Lees ter illustratie een stukje voor.
- Licht de rol van de verteller in deze boeken toe; deze is als het cement tussen de stenen, hij/zij houdt de boel bij elkaar.
- Verdeel vervolgens de groepjes en laat hen het boek lezen. Laat de leerlingen het eerst zelf lezen of zet ze direct als groepje bij elkaar. Het lezen van het boek neemt natuurlijk enige tijd, verdeeld over meerdere lessen, in beslag.

Variatie

Er zijn allerlei soorten toneelleesboeken en theaterleesboeken op de markt. Laat de leerlingen die dit leuk vinden hier gerust tijdens vrije leestijd in lezen.

MAKEN!

Vorbereiding

Leerlingen hebben een toneeltekst gelezen en ervaren hoe dat werkt.

Benodigde materialen

- Computer (tekstverwerker)

Instructie

Laat groepjes leerlingen nu werken aan hun eigen toneeltekst. Dat kan op verschillende manieren:

- Laat de leerlingen individueel een korte toneeltekst schrijven met enkele personages en veel dialoog.
- Laat groepjes leerlingen een gezamenlijke toneeltekst schrijven. Wellicht kunnen leerlingen daarbij vanuit hun eigen gekozen personage schrijven. Belangrijk hierbij is dat iemand het overzicht behoudt van het hele verhaal, een soort projectleider dus.

Aandachtspunten bij het schrijven van een tekst is dat eerst de rode draad bedacht wordt: wie zijn de personages, wat gebeurt er en waar en wanneer gebeurt dat? Dat is het geraamte van het verhaal dat dan ingekleurd kan worden. Ook is het belangrijk dat leerlingen nadenken over de personages, wat voor types zijn dat? Hoe kenmerkt het personage zich?

VERWOORDEN!

Reflectie

Praat met de leerlingen na over de gemaakte toneelteksten.

- Hoe ging dat?
- Hoe hebben ze het verhaal verzonnen?
- Hoe hebben ze het op elkaar afgestemd?
- Wat ging er goed?
- Waren er moeilijke keuzes? Hoe hebben ze dat opgelost?

Presentatie

Laat de toneelteksten, of delen daarvan, opvoeren/uitspreken voor publiek. Dat kan uw eigen klas zijn maar het kan wellicht ook op een weeksluiting of voor de ouders opgevoerd worden. Het gaat hierbij om de beleving van het voorlezen, waardoor het verhaal tot leven komt. Niet zozeer door rekvisieten en toneelspel maar door belevend voor te lezen.

Reflectie

Praat met de leerlingen na over de opvoering van de toneeltekst. Hoe hebben ze het zelf ervaren, hoe reageerde het publiek?

